

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Ardu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falcha.

Cal Vicenç

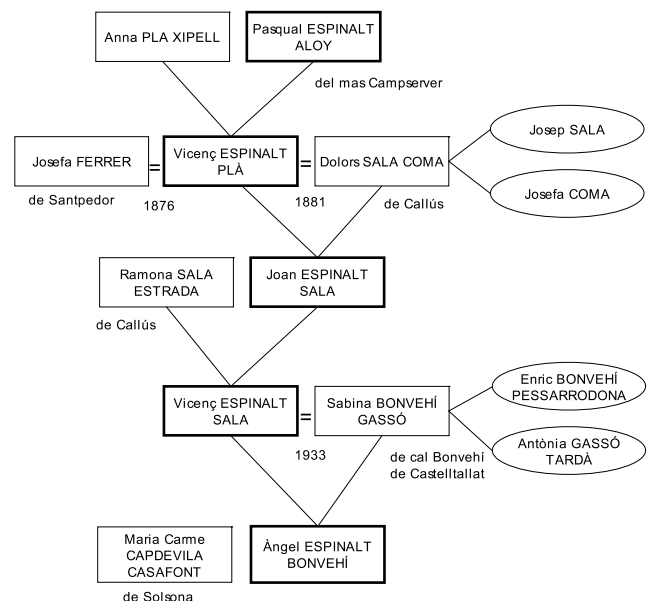
L'amo del mas Campserver, Pasqual Espinalt Aloy, tenia quatre xicots i una mossa de la primera dona, quan es va casar per segona vegada amb una joveneta de Montmajor, la Dolors Malagarriga Canals. El pare no s'avenia gaire amb els fills i per aquest motiu, va decidir desheretar-los i fer hereu el primer fill que naixés de la segona muller. No en va tenir cap de fill, així que va donar instruccions a un advocat de Barcelona perquè, després de la seva mort, fes una subhasta pública dels seus bens, i repartís el producte de la subhasta entre els seus fills i la segona muller, a parts iguals. La cosa no va ser tant senzilla, perquè la família Malagarriga havia ficat molts diners a l'heretat i, després d'un llarg procés judicial, va acabar quedant-se el mas Campserver, mentre que els fills legítims es van haver de conformar amb una compensació econòmica.

Un dels fills del Pasqual era el Vicenç Espinalt Pla, i quan aquest es va casar el 1876 amb Josefa Ferrer, de Santpedor, el pare li va fer construir una casa en un extrem de la seva propietat. La casa va ser anomenada cal Vicenç de Campserver. Aviat el Vicenç es va trobar vidu i amb un infant de curta edat, de manera que es va veure obligat a casar-se de nou. Ho va fer el juny de 1881 amb Dolors Sala Coma, de Callús. El vidu tenia 24 anys i la segona muller 21.

El dot va consistir en 133 pessetes i una calaixera, bastant menys que el dot de la primera muller, que havia estat de 1.000 lliures. El 17 de febrer de 1882, el Pasqual Espinalt va posar a nom del fill una porció de 15 quarteres del mas Campserver, dins de la qual s'hi trobava la casa. Era terra bona; només una petita part era bosc, essent la resta de terra plantada de vinya, exceptuant un tros o dos dedicats a la sembra de cereals. A més de la terra pròpia, el Vicenç menava terra a parts, una vinya de pertinències de Monconill, i una altra del mas Canals, de Sant Joan de Vilatorrada. Per encabir el raïm de la verema va fer construir al costat de casa tres dipòsits o tines, la gran d'un 70 càrregues i les altres dues de 60 càrregues cada una. No donava abast per cuidar tanta terra ell sol, així que comptava sempre amb un mosso, que s'estava a la casa, i algun altre

que contractava quan la feina ho requeria. El 1891 va rebre de l'administrador dels béns del seu pare difunt una bestreta de 5.000 pessetes. El 1894 va demanar diners al seu cunyat Valentí Sala Coma. Li va deixar 4.000 pessetes, a tornar a dos anys, amb un interès del 6%. Va trigar quatre anys a retornar el préstec. Al final de l'embolic judicial suscitat per l'herència del pare, el Vicenç va poder finalment l'any 1900 cobrar la resta dels seus drets. La madrastra Dolors Malagarriga li va lliurar 1.000 lliures, equivalents a 2.666 pessetes, a canvi de signar un paper renunciant a posteriors reclamacions. Després d'enviduar per segona vegada, la vida del fundador de cal Vicenç va arribar a la seva fi el 1929, a l'edat de 76 anys, deixant al darrere dos fills i dues filles.

Va passar la casa a Joan Espinalt Sala (1885-1938), casat amb Ramona Sala Estrada, coneguda com la Munda. La Ramona era de Callús i li va donar una noia, dita Àngela, i tres fills, dels quals només el gran arribaria a vell. Un d'ells va morir de nen a causa d'una desgràcia. Era el temps de batre i el pare el va fer anar a l'hort, a controlar que la mula que feia girar la sínia fes la seva feina. Va tenir la dissort de

quedar enganxat amb el ronsal de l'animal i va morir estrangulat pel ventre. Un altre germà, el Josep Maria, va ser cridat a files a l'edat de divuit anys i també va tenir una mala fi. Segons explica la família, uns soldats es van negar a travessar un pas perillós, i en demanar l'oficial que els comandava qui es negava a complir les ordres, el Josep Maria va contestar que tots. Per tallar de soca-rel l'intent de sedició, l'oficial el va matar allà mateix amb la pistola. Les desgràcies no van acabar aquí per la família, com veurem a continuació. El Joan Espinalt era un membre actiu de la Unió de Rabassaires, un sindicat pagès que defensava els drets dels parcers enfront de les exigències dels propietaris de la terra. El 14 de gener de 1934 va ser escollit regidor de l'ajuntament de Fonollosa, en representació de Fals. A ran dels Fets d'Octubre, va ser cessat ell i la resta de companys del consistori d'esquerres, però una ordre de la Generalitat republicana del 17 de febrer de 1936, el va restituir al càrrec pel qual havia estat elegit. Durant la guerra va presidir la comissió municipal d'agricultura i va formar part de la comissió d'embargament. Va intervenir en la confiscació de la propietat Monconill i va fer de mitjancer en els tractes amb la mestressa. Segons consta en una acta del Ple del Consell Municipal del desembre de 1936, la senyora va demanar poder viure en la casa pairal del seu marit fugitiu, i el regidor Espinalt li va prometre que ho podria fer, i que a més, podria disposar de suficient terra per viure, sempre i quan fos la pròpia família qui la treballés. Havent acabada la guerra, el Joan Espinalt va ser víctima de la repressió de les autoritats militars. Va ser detingut i portat a Barcelona i, uns dies més tard, afusellat al Camp de la Bóta. S'ignora de quins càrrecs va ser acusat i condemnat a mort. En tot cas, una desgràcia més que es va afegir a la mort de dos dels seus tres fills.

Vicenç Espinalt Sala (1909-89) va casar-se el 1933 amb Sabina Bonvehí Gassó, una filla del mas Bonvehí de Castelltallat. Els nuvis tenien 23 i 19 anys, respectivament.

Amb motiu de les noces, els Espinalt van fer obres a la casa, alterant-ne bastant l'estructura original. Van tenir tres fills; el 1934 la Victòria, el 1936 las Ramona, i el 1940 l'Àngel. El Vicenç es va dedicar durant tota la vida a treballar les vinyes que li havien pervingut del seu pare i avi, però el 1940 va comprar una vaca lletera i aviat va incrementar el ramat a 8 o 9 caps. Amb una tartana repartia la llet, casa a casa, a Manresa. El 1960 va traspasar la propietat al seu fill Àngel Espinat Bonvehí, casat amb Maria Carme Capdevila Casafont, de Solsona. L'Àngel va donar un impuls a l'explotació familiar posant dues granges de porcs d'engreix, que van arribar a tenir 850 caps de bestiar. A mitjans de la dècada dels 70, va crear amb uns socis de Barcelona una granja de cria de gossos de caça. El març de 1978 va ser admès com a soci a la "Real Sociedad Canina de España", una condició indispensable per poder criar gossos de raça, amb el "pedigrí" corresponent. Més endavant va fundar l'empresa GOSCAN, que va ser la primera del país de figurar en el registre d'instal·lacions zoològiques de la Generalitat. Actualment la granja compta amb més de cent gossos de reproducció i també té un servei de guarderia canina.

Cal Vicenç, 1940